

Vleermuizen & vogels

Pr. Steynstraat e.o. te Velsen

Vleermuizen & vogels

Pr. Steynstraat e.o. te Velsen

Auteur P.J.H. van der Linden
Opdrachtgever RBOI
Projectnummer 11.027
Ingen augustus 2011
foto omslag De Helmstraat met rechts de kerk

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Werkwijze	5
Beschrijving	7
Waarnemingen	8
Analyse	10
Conclusie	11

Inleiding

Voor de woningen aan de President Steynstraat, President Krügerstraat, Braamstraat, Helmstraat, Kanaalstraat, de Wetstraat en Willemsplein te Velsen (kaart 1) wordt een plan voor herontwikkeling voorbereidt. De huidige panden worden gesloopt om ruimte te maken voor nieuwbouw van woningen. Voorafgaande aan de uitvoering is het noodzakelijk te onderzoeken of er sprake is van effecten op beschermde dieren. Daarvoor is in 2010 een quick scan ecologie uitgevoerd. Geoordeeld werd dat niet was uit te sluiten dat in de gebouwen beschermde soorten een vaste verblijfplaats hebben. Geadviseerd is een afdoend onderzoek uit te laten voeren en zo nodig maatregelen te nemen ter voorkoming van schade.

Voor het genoemde afdoende onderzoek is in de nazomer van 2010 onderzocht of er paarterritoria van vleermuizen binnen de woningen aanwezig zijn. Voorjaar 2011 is het onderzoek afgerond met een inventarisatie van de zomerkolonies van vleermuizen en nesten van de gierzwaluw en huismus.

Kaart 1: Ligging van het plangebied.

Werkwijze

Voor de inventarisatie van vleermuizen is door de Gegevensautoriteit Natuur een protocol opgesteld, deze dient als uitgangspunt voor de inventarisaties. Het inventariseren van vleermuizen binnen het plangebied bestaat uit verschillende onderdelen. Deze zijn allen gericht op het vinden van de vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Immers alle vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn strikt beschermd via de Flora en Faunawet; alleen voor een groot maatschappelijk belang met dwingende redenen wordt een ont-heffing van de bepalingen in de wet gegeven. Vaste verblijfplaatsen zijn ook beschermd als deze tijdelijk niet gebruikt worden. De belangrijkste vaste verblijfplaatsen die in theorie binnen het plangebied aanwezig zijn, zijn: winterverblijven, zomerkolonies, vliegroutes en paarterritoria. In voorkomende gevallen kunnen – voor de soort essentiële – jachtgebieden eveneens als een vaste verblijfplaats gelden.

Voor het zoeken naar de zomerkolonies van vleermuizen, is de periode van mei tot half juli de optimale onderzoektijd. Voor de (kraam)kolonies is het noodzakelijk minimaal driemaal, met een interval van drie weken, te inventariseren. Vleermuizen gebruiken verschillende verblijfplaatsen naast elkaar, terwijl de verblijfplaatsen niet continue ge-bruikt worden. De inventarisatiedagen voor de te slopen bebouwing staat in de tabel. De inventarisaties zijn telkens ongeveer een uur voor zonsondergang gestart en gestopt op het moment dat er geen goed zicht meer was op uitvliegende dieren.

Aanvullend is er in de vroege ochtenduren gezocht naar zwermende dieren. Vleermui-zen vliegen vaak vlak voor het invliegen rondom de verblijfplaats, waarna ze in een rela-tief korte tijd invliegen. Door de clustering van dieren geeft het zoeken naar zwermende dieren een goede mogelijkheid voor het vinden van de verblijfplaats. Vooral kolonies van dwergvleermuizen zijn dan goed te vinden. Er zijn geen zwermende dieren waargeno-men.

Zwermende dieren in de eerste helft van oktober is een aanwijzing voor de aanwezig-heid van een winterverblijfplaats. Omdat er geen zwermende of uitvliegende dieren zijn waargenomen in het voorjaar en in september 2010 slechts buiten het plangebied vlee-muizen zijn gehoord, is de kans dat een van de woningen wordt gebruikt als winterver-blijfplaats zeer klein.

Er zijn tijdens het afdoend onderzoek geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied en de directe omgeving onderdeel uitmaakt van een vaste vliegroute of een essentieel onderdeel vormt van het jachtgebied voor de soorten.

Verschillende soorten vleermuizen bezetten in de nazomer een paarterritorium. Deze kunnen onderzocht worden in de periode eind augustus – eind september. De aanwezig-heid van deze dieren in een object, (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) geeft een aanwijzing voor de aanwezigheid van een paarterritorium. Bekend is dat de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) zeer vaak een paarterritorium bezet in de directe

		21-9-2010	20-5-2011	7-6-2011	4-7-2011
Temperatuur					
min.	°C	11,2	7,6	11,3	8,3
max.	°C	18,9	19,8	19,7	20,8
Neerslag	mm	0,0	0,0	2,3	0,0
Windsnelheid	Bft	2	2	2	2

gegevens over het weer tijdens de onderzoeksdagen (Bron: KNMI).

nabijheid van een kraamkolonie (lees een verblijfplaats van potentieel paarlustige vrouwtjes).

Voor de herkenning van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector. De Batdetector vertaalt de onhoorbare (ultrasone) geluidspulsen die vleermuizen gebruiken tijdens het vliegen en jagen op insecten naar voor de mens hoorbare geluiden. Met deze hoorbare geluiden is een geoefend oor in staat om een spectrum aan soorten te determineren. In twijfelgevallen wordt van de vleermuis een geluidopname gemaakt en ter controle geanalyseerd op de computer.

De omstandigheden tijdens de inventarisaties waren gunstig. De weergegevens tijdens de onderzoeksdagen (bron: KNMI, weerstation Schiphol) staan in de tabel.

Binnen de bebouwde kom zijn er twee vogels die frequent voorkomen die een vaste verblijfplaats hebben. Het zijn de gierzwaluw (*Apus apus*); een vogel die jaarlijks op exact de zelfde locatie een nest heeft, en de huismus (*Passer domesticus*); een vogel die in losse kolonies leeft en jarenlang een gezamenlijk territorium bezet.

Voor het inventariseren van de gierzwaluw wordt gezocht naar vliegende dieren boven de woningen. Als geconstateerd wordt dat er gierzwaluwen tijdens de avondschemering min of meer massaal boven het woonblok op insecten jagen, wordt er gezocht naar vogels die invliegen om de jongen te voeden. Voor een goed onderzoek is het van belang dat het rustig weer is met niet te veel wind of neerslag. De temperatuur is eveneens van belang, in die zin dat het niet te koud mag zijn. De maanden mei – juni zijn geschikt voor het zoeken naar de gierzwaluw.

Voor het inventariseren van de huismus wordt gezocht naar zingende mannetjes. Deze zitten in de dakgoot of op de nok van de gebouwen waar het nest kan worden aangetroffen. Meestal zitten verschillende mannetjes bij elkaar of op korte afstand te zingen. In mei is de hoogste activiteit van de zang tijdens de avond- en ochtendschemering waarneembaar.

De inventarisatie van beide vogels kan eenvoudig gecombineerd worden met de inventarisatie van de vleermuizen.

Beschrijving

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Velsen. Binnen het plangebied zijn overwegend lage woningen langs stille en smalle straatjes aanwezig. Achter de President Steynstraat is een soort binnenplaats. De Kanaaldijk oogt vrij breed, door het open plantsoen dat er ligt. Het Willemsplein is min of meer groen met enkele grotere bomen+ het terrein wordt als speelplek gebruikt. Juist buiten het plangebied zijn enkele grotere plantsoenen aanwezig. In de buurt zelf is vrijwel geen groen aanwezig. Er zijn geen belangrijke of omvangrijke groenstructuren in de omgeving aanwezig.

Waarnemingen

Op 21 september 2010 is gezocht naar zogenoemde roepende mannetje. De sociale geluiden van deze dieren zijn een aanwijzing voor een bezet paarterritorium. Van de gewone dwergvleermuis is bekend dat deze vaak in de nabijheid van een zomerkolonie ook de paarterritoria heeft. Er is dan voor de solitair levende mannetjes sneller kans op het treffen van een paarlustig vrouwtje.

Tijdens de inventarisatie in september 2010 zijn enkele jagende gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) langs de bomen aan Het Koningsplein, juist buiten het plangebied, gezien en gehoord. Binnen het feitelijke plangebied zijn geen dieren waargenomen. Er zijn geen roepende mannetjes gehoord in de directe omgeving van het plangebied. Er zijn dus geen paarterritoria binnen het plangebied of de directe omgeving.

Tijdens de inventarisaties op 20 mei 2011, 7 juni 2011 en 4 juli 2011 zijn binnen het plangebied geen vleermuizen waargenomen. Op het Koningsplein zijn wel weer enkele jagende dieren waargenomen. In de directe omgeving van het plangebied is dus een (kleine) kolonie dwergvleermuizen aanwezig. De exacte locatie van de verblijfplaats is niet aangetroffen, gezien de tijdstippen van waarnemen is een kolonie aan het Koningsplein niet uit te sluiten, maar een locatie iets verderop is evenmin uit te sluiten. De exacte tijd dat de vleermuizen arriveren op het Koningsplein is niet bekend, de inventarisatie heeft zich immers gericht op het plangebied dat in de directe omgeving ligt. Van de gewone dwergvleermuis is bekend dat de soort eerst een tijdje nabij de kolonie jaagt om vervolgens te verspreiden over de omgeving. Door de aanwezige bomen op het Koningsplein zijn daar hogere concentraties muggen en andere insecten, de gewone dwergvleermuis gaat daar actief naar op zoek. Met zekerheid kan wel worden vastgesteld dat binnen het plangebied geen verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is aangetroffen.

Binnen het plangebied en in de directe omgeving zijn geen huismussen aangetroffen.. Afgaande op de bekende inrichtingseisen van de huismus is het gebied niet geschikt als leefgebied voor deze vogels. Belangrijk voor de huismus is de aanwezigheid van struiken en bomen die het hele jaar blad dragen en naast voedsel dekking bieden. Verder is de mogelijkheid voor een zandbad en drinken in de vorm van ondiep water van belang. Tot slot is voldoende nestgelegenheid – meest onder pannendaken – van belang. Vooral het structurele groen ontbreekt in de omgeving.

In juni zijn boven de huizen enkele jagende gierzwaluwen gezien. Een toevalstreffer is het waarnemen van een invliegende vogel in een van de huizen aan het Koningsplein. Verder zijn er geen woningen aangetroffen waar aanwijzingen zijn dat er gierzwaluwen een nest hebben. De kans dat er binnen het plangebied een gierzwaluw broed is zeer klein.

In de levende zoogdieratlas wordt waarnemingen van zoogdieren verzamelt. Uit de atlas blijkt dat binnen het kilometerblok zowel de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) als de gewone dwergvleermuis bekend is. De exacte locatie van de waarnemingen staan niet op deze atlas. Uit de recente broedvogelatlas van Noord-Holland blijkt in de ruime omgeving zowel de huismus als de gierzwaluw bekend. Deze bronnen zijn op zijn best voldoende nauwkeurig en volledig als signalering voor nader onderzoek. Er kunnen geen conclusies uit worden getrokken voor het voorkomen binnen een relatief klein gebied als het onderzochte gebied.

Analyse

Tijdens de inventarisaties zijn slechts buiten het plangebied vleermuizen waargenomen, in september 2010 enkele jagende gewone dwergvleermuizen aan het Koningsplein, en in het voorjaar van 2011 een bevestiging hiervan. Binnen het plangebied zijn evenmin overvliegende dieren gezien of gehoord, zodat verondersteld wordt dat de (kleine) kolonie die boven het Koningsplein jaagt elders een verblijfplaats heeft. Aangezien er binnen het plangebied geen enkele waarneming is gedaan kan met zekerheid worden vastgesteld dat er hier geen verblijfplaatsen zijn.

Er zijn vanuit de vleermuizen geen voorwaarden voor de herontwikkeling van het gebied.

Overwogen kan worden om in de nieuwbouw verblijfplaatsen voor vleermuizen te integreren. Aangezien vleermuizen graag op een warme plek zitten zijn het dak op de zuidkant of de schoorstenen geschikte locaties.

In een van de woningen aan het Koningsplein is een invliegende gierzwaluw gezien. Binnen het plangebied zijn geen woningen aangetroffen waar de gierzwaluw kon worden vastgesteld. Ook zijn de woningen niet of nauwelijks geschikt voor deze dieren. Huis-
mussen zijn niet aangetroffen binnen het plangebied of de directe omgeving. Het plangebied is weinig geschikt als leefgebied voor deze vogels.

Er volgen vanuit de waarnemingen van vogels geen voorwaarden voor de ontwikkeling van het plangebied.

Conclusie

Voor de woningen aan de President Steynstraat, President Krügerstraat, Helmstraat, Kanaalstraat, Braamstraat, de Wetstraat en Willemsplein te Velsen wordt een plan voor herontwikkeling voorbereidt. De huidige panden worden gesloopt om ruimte te maken voor nieuwbouw van woningen. Om te onderzoeken of er sprake is van beschermde dieren is in het najaar 2010 en voorjaar 2011 een inventarisatie van vleermuizen, gierzwaluw en huismus uitgevoerd.

Geconstateerd is dat er géén verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn. Evenmin zijn er verblijfplaatsen aangetroffen van gierzwaluw of huismus.

De conclusie is dat er geen voorwaarden vanuit beschermde soorten zijn voor de herontwikkeling van het plangebied. Er is geen ontheffing of een verklaring van geen bedenkingen noodzakelijk.